

Välbesökt 20-årsjubileum och julfest

En del av deltagarna samlade i Breidablicksalen. Foto: Antti Malminen.

Den 21 november firade SFK 20-årsjubileum, och passade samtidigt på att hålla julfesten på Kurhotellet i Tyringe. Deltagarna hälsades välkomna av föreningens ordförande Soini Andersson och därefter sjöngs den finska nationalsången "Vårt land" både på finska och svenska efter det sjöngs "Du gamla du fria". Antero Ijäs Nilsson läste upp en kort historik om hur föreningen hade startats den 17/10 1992 samt vilka som var de första styrelsemedlemmarna. Även

vilka 6 som varit ordförande före den nuvarande.

Kosti Markkanen som var ordförande i föreningen mellan 1996 och 2002, berättade om föreningens verksamhet under den tiden och även om sina egna erfarenheter av att vara krigsbarn.

Ett mycket fint bildspel på cirka 250 bilder visades. Det var bilder från föreningens möten och träffar under årens lopp. Sedan var det allmänt mingel en stund, innan en tre-rätters festmiddag intogs i restau-

rangen. Efter middagen var det julfest i Breidablicksalen. Det sjöngs julsånger både på finska och svenska.

För musiken svarade vår medlem Helge Franke. Han trakterade både piano, dragspel och det finska nationalinstrumentet kantele.

Till sist var det dragning på sålda lotterier från ett digert vinstbord. Alla tyckte att var trevligt att träffas och alla var belåtna med festligheterna. 87 medlemmar var närvarande.

Antero Ijäs Nilsson

Fr. Vänster ses Aira, Tuulikki, Ritva och Irja. Foto Soini Andersson.

Helge Franke med sitt dragspel. Foto: Antti Malminen.

Krigsbarn i Balsby

Tapio Ohlssons far Unto Torikka stupade den 28 juni 1944 på Karelska näset. Han blev 30 år gammal. Modern Zaida var 28 år gammal och blev ensam med tre pojkar.

Det är inte mycket Tapio minns från Finland, men de kraftiga bombanfallen och besöken i skyddsrummen glömmet han aldrig. Han minns också godstågen som rullade förbi hemmet fullastade med likkistor, detta just efter sin fars begravning. Tapios mor fick det väldigt svårt med mat och kläder till sina pojkar. Det bestämdes att Tapio och hans bror Sep-po skulle sändas till Sverige.

Med båt till Sverige

Tapio minns att det var kraftig sjögång och att dom vara tillsammans med andra barn i ett fuktigt lastrum och att de hade en lapp om halsen. Båda två var ledsna och grät under hela resan till Stockholm. Saknaden efter mor var ju påtaglig, de visste ju inte hellre vart de var på väg. Tapio visste ju heller inte då att det skulle gå 53 år innan han skulle få träffa sin biologiska mor igen. Tapio Torikka var en mager och undernärd pojke på fyra år, han vägde bara 16 kg. Tapio hamnade på sjukhus i Stockholm och efter vistelsen där skickades han till Kristianstads lasarett.

Fosterhem i Balsby

Tiden gick, den 1 april 1945 kom Tapio till sitt nya fosterhem i Balsby. Det var lantbrukarparet Thea och Olof Ohlsson som tog hand om honom. De var i 45-års-åldern och var barnlösa. De hade gift sig någon vecka innan och fått myndigheternas tillstånd att ta hand om ett finskt krigsbarn. Ohlsson gård var en genuin skånsk bondgård med vasstak och i köket var det cementgolv. Tapio var ofta ledsen för att han inte kunde förstå sina nya föräldrar och de förstod inte vad Tapio ville ha sagt. Barn lär sig fort och det tog inte lång tid förrän Tapio talade flytande skånska. När Tapio började skolan 1947 fick han läsa sina

läxor i ljuset av en fotogenlampa. Ohlssons gård var den sista i Balsby som fick elektricitet. Tapio hade vuxit till sig ordentligt av all den goda maten han fick hos de nya föräldrarna. Ibland blev han kallad för tjockis i skolan, men det hände även någon gång att han blev kallad "finnjävel". Tapio blev mycket väl omhändertagen av fosterföräldrarna, men han funderade ofta på hur hans mor hade det i Finland.

Finland tur och retur

Kort efter att skolan hade börjat kom order från finska staten att alla finska krigsbarn skulle återvända till sina biologiska föräldrar i Finland. Att återvända till ett fattigt och krigshärjat land blev en mardröm för många av barnen och även för många fosterföräldrar som fäst sig vid barnen. Många av barnen hade glömt sina finska föräldrar och förstod inte det finska språket längre. Även Tapio fick sitt brev om att det var dags för honom att återvända. Då bestämde fostermodern Thea att hon skulle åka med Tapio till Finland för att träffa modern och farföräldrarna. Åt Tapio gavs inget tillfälle att träffa sin mor, fast han så gärna ville. En svensktalande släkting var god man för Tapio, tack vare honom fick Tapio välja om han ville stanna i Finland eller följa med Thea till Sverige igen. Han valde att följa med. Den gode mannen bestämde tillsammans med fostermodern att hon och hennes man Olof skulle få adoptera Tapio. Han ansåg att detta var det bästa för honom. Zaida hade redan adopterat bort de två andra pojkarna och hon hade gift om sig och fått nya barn och hade fullt upp med sin nya familj. Tapio adopterades 1951 av sina fosterföräldrar och fick det svenska efternamnet Ohlsson. Föräldrarna ville att Tapio skulle kalla dem för

Tapio Torikka

mor och far, men som 11-åring var det mycket svårt för honom att göra detta. När han var ute och lekte, tränade han på att kalla dem för mor och far, men de orden satt inte riktigt bra i munnen. Han tänkte alltid på sin biologiska mor i Finland och hoppades på att hon fortfarande älskade honom. Därför blev det att han kallade sina föräldrar för Thea och Olof. Några år senare var Tapios farfar från Finland på besök, och han konstaterade att Tapio hade fått ett gott hem. Därefter var det ingen kontakt förrän in på 2000-talet.

Träffade äntligen mor

Med hjälp av finska ambassaden i Stockholm och Magistratet i Helsingfors fick Tapio veta att hans mor Zaida var på ett sjukhem i Helsingfors. Tapio reste till Helsingfors och träffade sin mor, hon kände inte genast igen honom, men när han talade om att han hette Tapio Torikka, då tryckte hon hans hand och gav honom en kram som han så många år hade saknat, detta skedde den 26/11 2002. Ett tv-team från Finlands MTV3 gjorde ett reportage om mötet mellan mor och son. När han var i Helsingfors besökte han även sin fars grav på begravningsplatsen ute på Sandudden. Tapio beställde material från Krigsarkivet om sin fars militära liv och detta har han sparat för sina barnbarn och barnbarnsbarn. Tapios mor Zaida begravdes den 15/11 2006. Tapio Ohlsson bor idag i Kristianstad.

Antero Ijäs Nilsson

Föredrag om finska krigsbarn

Jag fick en förfrågan från Komvux Kärnan i Helsingborg om jag kunde komma och berätta om att vara ett finskt krigsbarn. Troligtvis hade skolan tagit reda på och fått veta att jag hade kommit till Sverige under kriget. Eleverna hade redan sett filmen ”Den bästa av mödrar”, vilket hade väckt intresse för ämnet. Torsdagen den 22 november åkte jag till Helsingborg och på skolan möttes jag av en av lärarna Britt Nordström. I undervisningslokalen var 35 elever samlade. Eleverna läste en kurs som kallas för SAS (svenska som andra språk). Hade tidigare blivit ombedd att försöka hålla föredraget på lätt svenska. Hur många nationaliteter där var samlade vet jag inte. Alla eleverna verkade intresserade och ställde många frågor om mig och om Finland. Jag hade fått 2 lektionstimmar på mig, tiden gick fort. Britt Nordström berättade för mig att de hade mer material som skulle visas under kommande lektioner. Efter lektionerna fick jag ännu fler frågor, som jag försökte svara på så gott jag kunde och jag fick ett handbroderat bokmärke som tack för att jag kom. En mycket trevlig upplevelse att träffa alla dessa elever.

Antero Ijäs Nilsson

Efterlysning

KVS-museet i Vejbystrand vill gärna komma i kontakt med finska krigsbarn, som vistades på Kronprinsessan Victorias kustsanatorium under andra världskriget.

Hör av dig via brev eller mail till:

KVS-museet

c/o Lars Olefeldt
Mor Botildas v, 10
26651 Vejbystrand
lars@olefeldt.com

RISTO RYTI -

FOSTERLANDETS TJÄNARE OCH MARTYR

President Risto Ryti (1889-1956) Foto i Finland från krig till krig.

I höstas gav ILTALEHTI ut en 66-sidig bilaga kallad RISTO RYTI-EXTRA. Under bilden av hans ansikte på omslaget står med stora bokstäver: ”DEN SOM OFFRADE SIG. Rytis osjälviska agerande räddade Finland från ockupation”. Ledarartikeln är skriven av Jyrki Vesikansa. Här återges, i min översättning, valda delar ur denna. Omröstningen han refererar till ägde rum 2004.

”När Yleisradio öppnade omröstningen om den störste finländaren, fanns Risto Ryti inte med bland de hundra kandidaterna. Folkets protest blev kraftfull och i slutändan blev han tvåa – mellan C. G. E. Mannerheim och Urho Kekkonen. Medborgarna hade alltså inte glömt den svåra tidens president, som krigets segrare – med hemmakommunisternas stöd – dömde som krigsansvarig till tio års tukthus. I de flesta finländares ögon förvandlade domen mot Ryti honom till en martyr. Kring Ryti har det uppstått myter – fr.a. om hur han personligen tog ansvaret för biståndsavtalet med

Tyskland 1944, då fronten höll på att brista. Som så ofta är fallet med myter, har även i denna fråga mycket klarlagts. Som toppjurist insåg Ryti bl.a. det olagliga i detta förfaringssätt, men han bar ensam ansvaret för att rädda fosterlandet.

I skådeprocessen i Ständerhuset stärkte Kreml och SKP, mot sin vilja, Rytis anseende. För många framstår Rytis försvarstal fortfarande som den slutgiltiga sanningen från krigsåren – trots att talet inte kunde publiceras i sin helhet förrän på 1980-talet. Ändå rörde det sig om ett försvarstal, i vilket Ryti avstod från att berätta allt han visste ifråga om den utveckling, som ledde fram till fortsättningskriget.

Senare forskning har dock inte avslöjat något, som skulle befäcka Rytis sköld. Snarare har den lett fram till större uppslutning kring Mauno Koivistos bedömning, att de beslut Finlands krigstida ledare fattade, sedda mot bakgrunden av då existerande handlingsutrymme, var riktiga. Ingen är felfri. Statsmannens osjälviska fosterländskhet var obestridlig. Ryti sökte aldrig efter något annan ära eller belöning än att åtminstone i någon mån kunna få tjäna sitt folk”.

Det är verkligen glädjande, att Risto Ryti nu blivit så definitivt rehabiliterad. Hela bilagan kan varmt rekommenderas för alla, som kan finska!

Jean Cronstedt

NYA MEDLEMMAR

Brita Lindroth, Helsingborg
Tapio Olsson, Kristianstad
Susanna Magnusson,
Hässleholm
Roland Johansson, Hässleholm
Pertti Pennanen, Karlshamn
Vi hälsar våra nya medlemmar Välkomna!

AKTUELLT

Planerade möten och träffar under 2013

SFK:s årsmöte på Medborgarhuset i Eslöv onsdagen den 20/3, samling kl. 11.30.

Göingesektionens vårträff är förlagd till Naturum, Kristianstads vattenrike, onsdagen den 29/5, samling kl. 13.00.

Träffpunkt Finland på Senioren i Hässleholm

Våren 2013

Vi träffas onsdagen den 20/2, torsdagen den 11/4 och torsdagen den 16/5.

Ingen träff i mars.

Hösten:

Torsdagen den 15/8
torsdagen den 12/9
torsdagen den 24/10
fredagen den 22/11
fredagen den 6/12

Klocken 13.00 gäller för samtliga tillfällen.

Fortsättningskursen i finska på Studieförbundet Vuxenskolan i Hässleholm har startat. Nybörjarkurs är planerad i Broby.

Riksmötet 2013

i Bollnäs 17 – 19 maj,
inbjudan kommer med
MedlemsNytt

Sommarträffen Höstmöte

Inbjudan kommer

Hemsida:

finskakrigsbarn.se/sydsverige

MEDLEMSAVGIFTEN

Glöm inte medlemsavgiften

Ord.medlem 175:-
Stödmedlem 75:-
Bet. på vårt **Pg 13 44 19-1**

ANITA NYBERG

(Född Lindberg) 1933 – 2013

Anita föddes 1933 i Helsingfors. Under vinterkrigets bombningar satt hon och ritade och målade i skyddsrummet. Det blev mest fjärilar och blommor, mot slutet mycket gravar. Hösten 1940, under mellanfreden, började hon i Tehtaankadun kansakoulu (Fabriksgatans folkskola).

Under fortsättningskriget evakuerades Anita och lillasystern först till släktingar på landet. Pappan var inkallad. I februari 1942 sändes systarna som krigsbarn till Sverige där de hamnade i Sundsvall. Som 8-åring kom Anita först på ett barnhem och sedan till familjen Laurén. "Krigstant" Margit var lärarinna på flickskolan, "krigsfarbror" Sture var kamrer på Riksbanken.

Sommaren 1943 sändes bägge systrarna hem till Helsingfors där Anita fick börja i en svenskspråkig skola. Om de massiva bombningarna i februari 1944 skriver hon i sin bok: *"Det blev det värsta bombardemanget hittills. Mer än 200 plan anföll Helsingfors på order av Stalin. Helsingfors skulle terrorbombas som Dresden. Vi satt i källaren och murbruket regnade ned från taket. Klockan 01:01 blåstes "faran över". Vi kom ut i ett mörklagt Helsingfors med eldsvådor överallt"*. Efter dessa hemska upplevelser skickades flickorna åter till sina tidigare värdfamiljer i Sundsvall.

Sommaren 1945 skickades de tillbaka hem. De reste med Arcturus. Anita började i Lönnbeckska samskolan (Lönkan) där hon blev klasskamrat med Ralf Dyhr, en av mina gamla gymnastikkamrater i HGK. Senare i livet flyttade Anita tillbaka till Sverige, gifte sig och fick två barn. Hon utbildade sig till barnmorska och arbetade i Norge, Färöarna och Danmark. Sedan bosatte hon sig i Malmö.

Anita Nyberg var mångårig medlem i SFK men deltog sällan i våra sammankomster. Reviret begränsades av en kronisk lungsjukdom. Akvarellmålning var hennes stora intresse. En del av målningarna ställdes ut i Malmö.

Under många år hade Gerd och jag regelbunden kontakt med Anita. För ett par år sedan undrade hon hur man skulle gå till väga för att ge ut en bok med akvarellmålningar. Hon följde mitt råd och tog kontakt med Soini Andersson. Resultat av denna kontakt blev dels en fin och ovanligt vacker bok, VI SOM KOM MED LAPP OM HALSEN, och dels att flera av hennes akvareller med Malmömotiv förra året gavs ut som vykort. Över detta gladdes Anita mycket!

I boken blandas målningarna med handskrivna, lågmälda och sakliga kommentarer. I sin bedömning av de senaste årens kritik mot barnflyttningarna till Sverige är hon dock ovanligt rak: *"Efterklok är den som i denna sak är ute efter att döma och fördöma. Den rätten är förbehållen krigsbarnen och endast dem"*.

Kremeringen skedde i kretsen av de närmaste. I enlighet med Anitas önskan spreds askan över Finska Viken.

Jean Cronstedt

Antero Ijäs Nilsson

är redaktör för vårt **TERVE-blad**. Han tar även hand om de bilder och text som skall in på vår hemsida.

Har ni något som ni vill ha infört antingen på hemsidan eller tidningen. Skicka materialet till honom. Så skickar han det vidare till RFK:s webbmaster och Terve-bladet.

Antero Ijäs Nilsson

Skolgatan 4
289 31 KNISLINGE

E-post:
antero.i-n@telia.com